

Tien JAAR

Het is feest in de Ooijpolder en Groesbeek: De Ploegdriever en haar zusterorganisatie Stichting Landschap Ooijpolder-Groesbeek bestaan tien jaar. Feest dus en dat wordt zaterdag 10 september gevierd met een symposium in het nieuwe gebouw van Havo Notre Dame des Anges en een dag later op zondag 11 september met wandelingen door het prachtige landschap.

Een weekend om kennis te maken met het succes van een unieke samenwerking:

tien jaar geleden kwam een aantal boeren en biologen op het idee om voor het beheer van het prachtig landschap van polder en stuwwal de kennis van de ecologen te koppelen aan de praktische ervaring van de boeren. Het werd de Ploegdriever: een vereniging waarbinnen biologen plannen voor landschapbeheer gingen ontwikkelen die boeren tegen goed geld uitvoeren.

Een extra uitgave van De Ploegdriever om kennis te maken hoe vruchtbaar samenwerking en bundeling van kennis kan zijn.

AANMELDEN (VERPLICHT) VOOR HET SYMPOSIUM:
PLOEGDRIEVER@VIANATURA.NL

Een feestje!

De Ploegdriever en haar zusterorganisatie Stichting Landschap Ooijpolder-Groesbeek bestaan tien jaar. Daar zijn we trots op en dat gaan we vieren. Met een terugblik op het verleden en een doorkijk naar de toekomst. Allereerst houden we op zaterdag 10 september in het nieuwe gebouw van Havo Notre Dame des Anges een symposium met discussie en workshops over de kracht en de mogelijkheden van ons agrarisch cultuurlandschap. Ruim twintig organisaties hebben inmiddels hun medewerking daaraan toegezegd. Tijdens dit symposium wordt ook de Landschapscommunity Ooijpolder-Duffelt-Groesbeek opgericht. En tenslotte vinden er op zondag 11 september drie bijzondere veldexcursies plaats in ons werkgebied. In deze jubileumuitgave van de Nieuwsbrief vindt u uitgebreide informatie over de programma's van al deze activiteiten.

Idee

Ruim tien jaar geleden kwam een aantal boeren en biologen op het slimme idee om voor het beheer van het prachtig landschap van polder en stuwwal de kennis van de ecologen te koppelen aan de praktische ervaring van de boeren. Ze richtten een vereniging op waarbinnen biologen plannen voor landschapbeheer gingen ontwikkelen die boeren tegen goed geld uitvoeren.

Nu, tien jaar verder, constateren we met trots dat deze opzet succesvol is. Steeds meer hagen, poelen, akkerranden, dijken, etc. worden op ecologisch verantwoorde wijze tegen marktconform loon aangelegd en onderhouden. Dat is goed voor het landschap, goed voor de biodiversiteit en goed voor de boeren.

Bruist

De Ploegdriever staat daarin gelukkig niet alleen. In de afgelopen jaren heeft een steeds breder scala van particuliere organisaties, privé-personen en overheden hard gewerkt aan het landschap in de Gelderse Poort ten zuiden van de Waal. Overal bruist het er van activiteit.

Tegelijkertijd werd steeds duidelijker dat er veel verschillende opvat-

tingen over het landschap bestaan ("welk landschap") en dat steeds meer mensen en organisaties het concrete landschap koesteren en het zich eigen maken ("het is van iedereen"). Bovendien duizelt het de bewoners en grondgebruikers soms vanwege de grote hoeveelheid informatie en verzoeken.

Met het symposium van 10 september en de landschapscommunity proberen we een gezamenlijke noemer te vinden waaronder alle betrokken publieke en private organisaties efficiënt kunnen samenwerken en het brede publiek helder kunnen voorlichten en bij hun landschapsplannen kunnen betrekken. Bovendien kunnen overheden hierdoor makkelijker zicht krijgen op de vele initiatieven van de lokale organisaties.

Webportal

De precieze invulling van de landschapscommunity zal op het symposium vorm krijgen. Inmiddels is al wel duidelijk dat de community zowel een digitaal als een fysiek aspect zal hebben. Er komt een professionele webportal ter beschikking, waarop alle organisaties zich kunnen presenteren aan het brede publiek. De

portal krijgt daarmee een "doorgeefloketfunctie". Bovendien kunnen organisaties of privé-personen op een gesloten forum van de portal problemen aan elkaar voorleggen en kennis en netwerken ter beschikking stellen. Tenslotte zal de community periodiek contactdagen gaan organiseren, waarop leden elkaar persoonlijk kunnen ontmoeten en informatie en deskundigheid uit kunnen wisselen.

Het slot van onze jubileumactiviteiten vindt plaats op 11 september. Dan kunt u dan deelnemen aan bijzondere veldexcursies in de Ooijpolder, de Duffelt en Groesbeek. Daar zullen organisaties als "Monument en Landschap", SLOG, Ploegdriever, ZLTO, VNC en "Van Steen en Natuur", na een boeiende inleiding met *vodcasts* (fotoklankbeelden) in het veld zelf hun specifieke kennis van het cultuurlandschap presenteren. Een unieke kans voor u om nog meer van ons landschap te kunnen genieten.

We hopen u op onze jubileumactiviteiten te ontmoeten. U bent van harte welkom op ons feestje.

Toon de Jong,
voorzitter van de Ploegdriever

SYMPOSIUM LANDSCHAPSCOMMUNITY OOIJPOLDER-DUFFELT-GROESBEEK

ZATERDAG 10 SEPTEMBER IN DE NIEUWE HAVO "NOTRE DAME", KASTEELSELAAN 50 TE UBBERGEN

DEELNAME IS GRATIS, AANMELDING VERPLICHT.

Meldt u aan op ploegdriever@vianatura.nl en vermeldt eerste en tweede voorkeur voor workshops.

HET PROGRAMMA

- 09.30 – 10.00** Ontvangst met koffie/thee.
10.00 – 10.05 Opening door Toon de Jong, voorzitter van de ploegdriever.
10.05 – 11.30 Het landschap is van iedereen. De dagvoorzitter Johan Dibbets presenteert 13 *vodcasts* (klankbeelden) van organisaties voor wie het landschap van groot belang is en hij interviewt betrokkenen in de zaal. Johan Dibbets is programmamaker, journalist, 20 jaar publieke omroep (NOS radio 1 journaal), communicatiebedrijf "tekstregie", maker van audio-, video- en tekstproducties.
11.30 – 12.00 Inleiding op de workshops bij een rondje koffie, daarna verplaatsing naar de workshoplokalen.
12.00 – 13.00 Workshops.
13.00 – 14.00 Lunch met producten uit de streek.
14.00 – 15.00 Presentatie van de workshops en vertaling in positieve actie voor deelnemende organisaties en personen.
15.00 – 15.45 Oprichting van de landschapscommunity.
Presentatie van de community, het digitaal portaal en het forum. Openingshandeling door bestuursvertegenwoordigers uit het gebied: dhr. P. Wilbers, burgemeester gemeente Ubbergen, dhr. G. Prick, burgemeester gemeente Groesbeek, en leden van de colleges van B&W van de gemeenten Nijmegen en Millingen a/d Rijn. Uitnodiging aan iedereen om op gereedstaande laptops zich aan te melden.
15.45 – 16.00 Slotwoord van de burgemeester en afsluiting door de voorzitter.
16.00 – 17.00 Napraten onder het genot van een hapje en een drankje.

1 • DE GROENE SCHOUWBURG

Er is grote behoefte aan recreatie in het landschap aan de oostflank van Nijmegen

Stelling: "Het open platteland moet dienstbaar zijn aan de recreatieve behoeften van de stedelingen uit de volgepakte steden."

Leiding: Peter-Paul Jacobs. Presentator Omroep Groesbeek.

2 • HET LANDSCHAP LOONT

Het product landschap heeft een nieuwe bedrijfstak opgeleverd en ondergaat de wetten van vraag en aanbod.

Stelling: "Een heg of houtwal gaat plat als er geen harde euro's voor betaald worden".

Leiding: Toon de Jong. Conrector gymnasium, docent biologie, voormalig wethouder milieu, landschap en R.O. gemeente Ubbergen, voorzitter Ploegdriever en Stichting Landschap Ooijpolder-Groesbeek

3 • EEN GESPREID BEDJE

Er staat spanning op de relatie tussen natuur en landschap en agrarische productie (voor de wereldmarkt).

Stelling: "Boeren moeten ruimte bieden voor bedreigde dieren, planten en landschapselementen van het agrarisch cultuurlandschap".

Leiding: Tiny Wigman. Mede-oprichter en trekker van Stichting Via Natura, 10 jaar actief betrokken bij gebiedsontwikkeling Ooijpolder-Duffelt-Groesbeek, Bureau Niche, bioloog en boerendochter.

4 • BAAS IN EIGEN LANDSCHAP

De overheid trekt zich terug en legt de verantwoordelijkheid voor onderhoud van het landschap bij de streek.

Stelling: "De bemoeienis van de overheid moet stoppen en we bepalen en betalen met private middelen zelf het landschap."

Leiding: Wim Warmerdam. Directeur vestiging Beek-Ubbergen van Rabobank Rijk van Nijmegen, bestuurslid Stichting Landschap Ooijpolder-Groesbeek

5 • WAARDEN VAN HET LAND

van belangen naar waarde(n)volle samenwerking.

In deze workshop gaan we op zoek naar de persoonlijke waarden en bezieling die aan uw werk, activiteiten of interesse in dit gebied ten grondslag liggen. Kan landbouw een spiegel zijn voor de samenleving? Hoe kunnen de waarden van landbouw en platteland inspiratie bieden voor betekenisvolle samenwerking?

Leiding: Ina Horlings. Bestuurslid Stichting Via Natura, docent en onderzoeker bij Wageningen Universiteit, rurale sociologie.

Ton Duffhues. Voorzitter Stichting Kennisatelier Waardevol Leiderschap in de food- en agrisector.

NOTRE DAMES DES ANGES, OF HOE DE NATUUR SCHOOL MAAKT

DIT IS EEN MONUMENT VAN ONS

Toen ze kwam, hadden de hakken al flinke remsporen getrokken in het landschap. Sporen van botsende meningen, tegenstrijdige belangen, politiek, knallende ego's. De Raad van State moest er aan te pas komen.

Nu zes jaar later zijn de remsporen verdwenen en ondergeploegd. De natuur op die plek is geworden tot een van de mooiste plekjes van het Rijk van Nijmegen. Begraven onder het fundament van de nieuwe Notre Dame des Anges, de mooiste HAVO van Nederland, midden in de natuur waar ruimte is voor het Bronnenbos, de ecologische verbinding met de Ooijpolder én de leerlingen.

En ze is blij: Marij van Deutecom, de directrice van de Notre Dame. Niet alleen hebben de leerlingen en de docenten een prachtig nieuw gebouw, is de ellende van de verrotte oude school zeven jaar na de uiterste houdbaarheidsdatum gesloopt. De nieuwe school is ook het symbool geworden van de nieuwe manier waarop alle belangen in de natuur in deze tijd met elkaar om gaan. Niet ruziënd over de vloer, maar in harmonie. Dus zegt Marij van Deutecom: "Dit, deze school, is een monument van ons." Het antwoord op de vraag: van wie is de natuur eigenlijk? Van ons dus, zegt ze, van iedereen.

En ze zegt het met trots. Het heeft haar oeverloos veel tijd gekost, vele avonden lang, tot soms diep in de nacht. Luisteren, praten, begrijpen. "Geduld is oh zo belangrijk. Heel lang ben je bezig met zaaien, maar er komt een tijd, en dat weet je, dat je van al die inspanningen gaat oogsten." Marij heeft de oogst binnen: de nieuwe school. Een prachtig gebouw waarin de leerlingen zich op dezelfde manier thuis voelen. Klein, overzichtelijk. Een school met structuur en dat midden in de natuur. Een van de klaslokalen is een openluchttheatertje in het groen.

Rot

Heel wat anders dan het oude gebouw. In 1973 gebouwd. Niet voor de eeuwigheid, maar voor 25 jaar. Nieuwbouw zou de barakkenbouwdoos in 1998 vervangen. Het werd 2011. Op de laatste schooldag van de eindexamenklassen mochten de leerlingen van klas 5 zich op een paar van die rotte tanden botvieren. Het kostte geen enkele moeite het wrak te slopen. De hakken stonden dus in het zand, toen ze kwam. Zes jaar van proce-

deren, bezwaren maken, bestemmingsplannen wijzigen. Tot de Raad van State besliste. Er mag op die plek gebouwd worden. Een school op een kwetsbaar en kostbaar stukje natuur. "De beslissing was gevallen, maar ik had er geen goed gevoel bij. Ik voelde het verzet. Ik was nieuw, maar je merkte dat veel mensen moeite hadden met een school op die plek." Ze somt ze op: 10 tot 12 milieugroeperingen, de gemeente, de school, de omwonenden.

Zoektocht

Ze ging op zoek: wat zijn de pijnpunten. Ze kwam Koen Vandepoel tegen, de aanvoerder van de tegenstanders. "Hallo, ik ben Marij. Ik ben hier nieuw": En ze nodigde hem op school uit. "Ik weet niet hoeveel bijeenkomsten ik heb georganiseerd: met de raadsfracties, de buurt, de milieubewegingen. Gepraat, gepraat. Moeten we op een andere plek bouwen, als wij opschuiven naar de Rijksweg komt het midden voor de natuur vrij.

Wat is jullie belang, wat is het belang van de school." Achteraf, zo zegt ze, ontstond er een win-win situatie voor iedereen. Ik vraag naar haar geheim: "Ik maak met mensen écht contact, als je écht contact maakt, écht praat, écht luistert, gebeurt er iets. Je moet mensen laten binnenkomen, anders lukt het niet. Dan pas kom je tot de kern, maak je verbinding. Dat lukt je nooit alleen, zoiets doe je samen. Zo krijg je synergie. Zo heb je het idee dat je ook samen aan iets bouwt."

Muur

Als we door het gebouw lopen blijft ze even staan. Ze kijkt rond. "Dat samen doen, is ook de basis van hoe wij als school werken. Leerlingen, docenten samen aan iets bouwen. De overtuigende manier waarop je leiding geeft, dat geef je ook weer door aan je leerlingen. Dit gebouw, deze

ontstaansgeschiedenis symboliseert hoe wij werken."

Dan is er nog die muur, Die ogenschijnlijk willekeurig neergekwakte stapel stenen. Je kunt je ogen er bijna niet vanaf houden. Ondanks de verlokking van de Ooijpolder aan de ene kant van de weg, fascineert de muur van de school aan de andere kant. Chaotisch als het ontstaan van de school, maar nu hier staat straalt het robuustheid uit, stevig en veilig.

"Hoe je dingen ook stapelt, hoe je dingen ook met elkaar doet, als je het samen doet, komt iets goeds uit. Zo heb ik nog nooit naar die muur gekeken."

De natuur maakt school, voor- én tegenstanders zijn trots op hun school. Hun school. "Mogelijk zou ook Koen Vandepoel hiermee vrede kunnen hebben", aldus een kennis van de inmiddels overleden milieuvoorman. – H.J.

tekening: Jeroen Helmer

Meten is weten...

door Nel van den Bergh

Stichting Landschap
Ooijpolder-Groesbeek

... En dat geldt ook voor de landschapsbeheerder. Door over een reeks van jaren de aanwezigheid van planten en dieren in een bepaald landschapselement te tellen, krijg je een goed beeld van de ontwikkeling ervan. Daarmee kun je vervolgens vaststellen of het beheer het beoogde effect heeft of misschien wel moet worden bijgesteld. Als stichting willen wij onze percelen immers niet alleen landschap-

pelijk aantrekkelijk inrichten, maar we streven ook een zo hoog mogelijke natuurwaarde na. Het worden dan als het ware kleine, groene eilandjes in het buitengebied, of stapstenen waarover planten- en diersoorten van het ene naar het andere natuurgebied kunnen komen. Uiteraard zorgen we ervoor dat de inrichting en het beheer passen bij de omgeving en de geschiedenis van het gebied.

In onze Groesbeekse natuurpercelen volgen we sinds 2007 de ontwikkeling van de begroeiing. De voedselrijke bovenlaag is toen verwijderd en op twee percelen is maaisel uit natuurreservaat De Bruuk uitgestrooid: in het Kaalbroek en Slumke willen we soortgelijke schrale, natte hooilanden tot ontwikkeling brengen. En dat gaat al aardig de goede kant op. Dit blijkt uit de resultaten van het veldonderzoek dat jaarlijks door bioloog Henny Brinkhof wordt uitgevoerd. De soortenrijkdom is nu al groot, met bijzondere soorten zoals gevlekte en brede orchis, heidekartelblad, spaanse ruiter, blauwe knoop en klokjesgentiaan. Voor wie meer wil weten: de publicaties met soortenlijsten zijn te downloaden van onze website, op de pagina Landschapselementen, onder de namen van de natuurpercelen.

Het jaarlijks maaien en afvoeren van het maaisel is noodzakelijk om deze schrale, natte graslanden te kunnen ontwikkelen en in stand te houden. En dat arbeidsintensieve beheer kost geld. In dat opzicht zien we de toekomst enigszins bezorgd tegemoet. Eind 2012 loopt ons contract met landschapsfonds Via Natura af. Rijk en provincie bezuinigen op hun subsidies voor landschaps- en natuurbeheer. Op dit moment is er nog geen zicht op een vervolg.

Afbeeldingen met de klok mee: brede orchis, moerasrolklaver en gevlekte orchis. foto's Nel van den Bergh

Wandelen in het gebied

De Ploegdriever organiseert 11 september in haar werkgebied drie bijzondere wandelingen op drie bijzondere locaties. Deze veldexcursies staan in het teken van het 10-jarig bestaan van De Ploegdriever en de oprichting van de Landschapscommunity Ooijpolder-Duffelt-Groesbeek

Medewerkers van verschillende in het gebied actieve organisaties verzorgen samen de wandelingen die elk een eigen thema hebben.

Aanmelding vooraf is niet nodig.

DE DRIE LOCATIES:

Ooijpolder: Persingen, Persingsestraat tussen 11 en 13

Duffelt: De Zeelandsche Hof, Molenstraat 4, Millingen

Groesbeek: Camping "Bij Ons", Cranenburgestraat 178, De Horst (Groesbeek)

STANDAARDPROGRAMMA

13.30u Ontvangst met koffie

13.40u Korte presentatie van het thema

14.00u Wandelen met uitleg op locatie (maximaal 6 km)

16.00u Napraten met hapje en drankje en vertoning podcasts van de Landschapscommunity

THEMA'S

Ooijpolder: Het monumentale landschap; monumenten en cultuurhistorie in het landschap.
M.m.v. Stichting Behoud Monument en Landschap, Stichting Van Steen en Natuur, Vereniging Nederlands Cultuurlandschap, IVN, SBB, Stichting Landwaart, De Ploegdriever.

Duffelt: Het boerenlandschap; agrarische bedrijven in het landschap, verbreding, streekproducten, boerenlandpaden, landschap als agrarisch product.
M.m.v. ZLTO, Via Natura, Heemkundekring De Duffelt, De Ploegdriever, Terra Vita,

Groesbeek: Het natuurlijk boerenland; toegankelijke natuur in het agrarisch cultuurlandschap.
M.m.v. Stichting Landschap Ooijpolder-Groesbeek, De Ploegdriever, Landschapsbeheer Groesbeek, Heemkundekring Groesbeek.

Rabobank Rijk van Nijmegen en Rabobank Groesbeek-Millingen aan de Rijn
voelen zich thuis bij De Ploegdriever

De Rabobank is groen

Ze zijn er nog, de boeren die de verhalen kunnen vertellen over toen, over de tijd dat ze hun eerste tractor kochten. Hoe ze geld leenden bij hun bank. Natuurlijk bij de toen nog Boerenleenbank, waarvan de directeur iedereen kende. Zo goed, dat hij niet eens in de boeken hoefde te kijken om een krediet te verstrekken.

De verhalen zijn er gelukkig nog. De boeren ook. Weliswaar veel minder dan toen en nu op veel grotere bedrijven. Alleen de Boerenleenbank is verdwenen. Samengegaan met de Raiffeisenbank tot de Rabobank: de bank van op de hoek die geworden is tot een speler van de buitencategorie op de wereldmarkt. Maar hoe groot ook, de basisgedachte is nog altijd dezelfde coöperatieve gedachte: samen sterk zijn, elkaar versterken.

THUISKOMEN

“Daarom voelt het steunen van het jubileumsymposium van de Ploegdriever ook aan als thuiskomen.” Ir. Annemarie Scholtis-van den Berg, directievoorzitter van Rabobank Rijk van Nijmegen en drs. Geert Berben, directievoorzitter van Rabobank Groesbeek-Millingen aan de Rijn. Twee moderne directeuren van de oude bank. Nog vormen de boeren een van de pijlers onder de bank. Nog steeds kennen ze elkaar en heeft de Rabobank meer dan 80 procent marktaandeel van de agrarische sector. De thuisbank. “Hun belang is ook ons belang. Daarom kunnen we ook snel reageren als de sector in de problemen komt, zoals onlangs met de EHEC-bacterie of met de varkenspest. Omdat wij als bank extra diep in die sector zitten, kunnen we ook veel doen.”

Rabobank Rijk van Nijmegen en Rabobank Groesbeek-Millingen aan de Rijn

Ir. Annemarie Scholtis-van den Berg en drs. Geert Berben.

hebben samen met de Rabobank in Druuten een eigen agrarisch team. “Door de samenbundeling kunnen we de moderne agrarische ondernemer veel meer expertise bieden. De bedrijven zijn vele maten groter geworden, maar het aantal ondernemers is afgenomen. Daardoor gaat het vaak om hogere investeringen, waar veel kennis voor nodig is.”

MILIEU

De boer en het milieu. Wat in het verleden wel eens met elkaar botste, woont nu in goede nabuurschap samen. De Ploegdriever is daarvan het symbool. “Men vergeet wel eens dat de boer een ondernemer is in een omgeving waarvan men vindt dat die ook mooi moet zijn. Maar dat hoeft elkaar niet tegen te spreken”, aldus de twee directeuren. Het is een proces van samenwerken. Wij helpen daarbij, bijvoorbeeld met de Rabo Streekrekening voor diegenen die maatschappelijk verantwoord willen ondernemen. Een deel van de rente van de Rabo Streekrekening wordt geschonken aan de

Stichting Landschapskapitaal om de mooie Ooijpolder nog mooier te maken.”

Duurzaamheid, milieubewustzijn. Bij de Rabobank staat het hoog in het vaandel. Symbool daarvoor staat de nieuwbouw van de Rabobank in Utrecht: de Verrekijker. Duurzaam gebouwd, open, vrij, gemaakt voor het nieuwe flexibele werken. “De Verrekijker, verder kijken dan vandaag. Het is nog steeds een proces van samenwerken. Wij zijn de bank voor agrariërs, MKB'ers, Starters, Particulieren, Private Bankers...wij zijn de bank voor iedereen.

De Rabobank heeft een groen hart en stimuleert het duurzaam samenwerken in en met ondernemingen. Dat zie je aan onze investeringen en onze toetsing aan het M.V.O. gedachtengoed. Wij gaan een gesprek met een klant niet uit de weg om dat te bereiken. Dat doen we door elkaar proberen te overtuigen en door het zoeken naar samenwerking. Alle kennis die we als organisatie in huis hebben, onze expertise, delen we graag met onze klanten.”

Wat kan de Ploegdriever voor u betekenen en wie kunt u daarvoor bellen?

Aanleg en onderhoud van landschapselementen Arno van der Kruis, tel: 06-12619049, email: ploegdriever@vianatura.nl

Subsidies voor landschap, natuur en ganzenfoeragegebieden Geert Kroes, tel: 06-51984621 (Ooijpolder en Duffelt),
Hans Lamers, tel: 06-41840798 (Groesbeek)

Lidmaatschap en andere verenigingszaken Gerard van Leeuwen, tel: 024-3238264 (secretaris)

Informatie over natuurterreinen in eigendom en beheer (SLO) Nel van den Bergh, tel: 024-3605774 email: info@ooijpolder-groesbeek.nl

www.ploegdriever.nl – www.ooijpolder-groesbeek.nl

vormgeving en opmaak: Studio Nuijten Kekerdome | druk en afwerking: Rikken Print Gendt
zomer 2011 © De Ploegdriever en Stichting Landschap Ooijpolder Groesbeek